

96/19

Kontrolní závěr z kontroly „Hospodaření s prostředky státního rozpočtu při stavbě silnice I/52 Brno-Rajhrad-Mikulov“

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1996 pod číslem 96/19. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Petr Skála.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodárnost čerpání prostředků ze státního rozpočtu na přestavbu silnice I/52 Brno-Rajhrad-Mikulov (dále jen „silnice I/52“).

Kontrolu provedli kontroloři z odboru průmyslu, dopravy a energetiky NKÚ a oblastního odboru NKÚ v Brně.

Kontrolované osoby:

- A. Ministerstvo dopravy (dále jen „MD“)
- B. Ministerstvo financí (dále jen „MF“)
- C. Silniční investorský útvar Brno (dále jen „SIÚ“)

Proti kontrolním protokolům podaly námitky MD a MF. O námitkách rozhodl vedoucí skupiny kontrolujících. Proti rozhodnutím o námitkách se odvolaly MD a MF. O odvoláních rozhodl usneseními senát NKÚ.

Senát NKÚ (ve složení: Ing. Petr Skála - předseda, JUDr. František Bárta, JUDr. Jan Holeček, Ing. Josef Pohl, Ing. Ladislav Zeman - členové) na svém zasedání dne 6. 2. 1997

schválil usnesením č. 96/19/270
kontrolní závěr v tomto znění:

Vláda ČR ve svém usnesení č. 465 ze dne 29. 6. 1992, o prioritách pro poskytování státních záruk za úvěry a o zásadách pro poskytování státních záruk za úvěry souhlasila se zařazením akce „Přestavba silnice I/52 Brno-Mikulov-(Vídeň)“ do seznamu prioritních projektů. Podnětem k tomu byla nabídka rakouské firmy Asphaltgesellschaft Richard Felsinger (dále jen „RF“) na provedení i financování akce. Příjemcem navrhovaného vládou garantovaného úvěru ve výši 2,24 mld. Kč měla být k tomu účelu přechodně utvořená organizace.

Ministerstvo hospodářství (dále jen „MH“) a Investiční banka, a. s., založily dne 6. 8. 1992 pro přijetí úvěru obchodní společnost Silniční investiční, a. s. Ta byla později přejmenována na Silniční investorskou (dále jen „SI, a. s.“) a nakonec od 7. 7. 1994 na Dopravní investorskou, a. s. (dále jen „DI, a. s.“). Kontakty s rakouskou firmou RF byly pro její nesolventnost přerušeny. Z pověření MH vyhlásila SI, a. s., v prosinci 1992 soutěž na získání finančních zdrojů pro financování přestavby silnice I/52 s podmínkou, aby celkové výdaje České republiky nepřekročily 2,24 mld. Kč. Po provedeném výběrovém řízení odsouhlasilo MD jako vítěze konsorcium s názvem ARGE, vytvořené firmami Alpine Bau, GmbH, Salzburg, DOSTA, Dopravní stavby Brno, s. r. o., a Alpine

IPS Ostrava, a. s. Později se firmy dohodly působit společně pod označením ADI, výstavba silnic, v. o. s., Brno (dále jen „ADI“).

MD předložilo na MF žádost o poskytnutí státních záruk za úvěr. V odpovědi MF navrhlo, aby přestavba byla financována ze státního rozpočtu a státní záruka nebyla poskytnuta. Tento způsob financování vláda ČR svým usnesením č. 571 ze dne 13. 10. 1993 potvrdila. MD sice určilo jako investora rozpočtovou organizaci, ale financování prostřednictvím SI, a. s., ponechalo. Smlouvu o dílo na přestavbu silnice I/52 Rajhrad-Mikulov uzavřela SI, a. s., s ADI dne 3. 9. 1993. V řídicích a dozorcích orgánech SI, a. s., resp. DI, a. s., jsou zastoupeni vedoucí pracovníci MD.

A. MD**1. porušilo ustanovení § 6 písm. e) vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, které mj. stanoví:**

„Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře. Jsou povinny zejména: ...

e) využívat právní prostředky k ochraně národního majetku ...“

Uvedené ustanovení porušilo MD tím, že při nakládání s majetkovou účastí DI, a. s., k níž má právo hospodaření ve smyslu ustanovení dosud platného § 64 odst. 2 zákona č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, nepožadovalo výměnu zatímního listu za akcie DI, a. s., ve smyslu ustanovení § 176 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, které stanoví:

„Zatímní list vymění společnost akcionáři za akcie po splacení jmenovité hodnoty akcií, které zatímní list nahrazuje.“

Podle obchodního zákoníku nepostupovaly MH a Investiční banka již při založení akciové společnosti. Ta byla založena dne 6. 8. 1992 a téhož dne vystavilo MH zatímní list jako osvědčení o úpisu a splacení 900 kusů akcií o celkové jmenovité hodnotě 900 tis. Kč (Investiční bance o 100 kusech akcií o celkové jmenovité hodnotě 100 tis. Kč). Do obchodního rejstříku byla však zapsána až dne 24. 8. 1992. Zatímní list byl tak vystaven v rozporu s ustanovením § 176 odst. 1 obchodního zákoníku, které stanoví:

„Po zápisu společnosti do obchodního rejstříku vystaví společnost upisovateli zatímní list.“

MH po splacení 100 % jmění společnosti již při uvedeném zápisu nepožadovalo výměnu zatímního listu za akcie. Zatímní list byl dodatkem k delimitačnímu protokolu ze dne 7. 5. 1993 převeden z MH na MD;

2. porušilo ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, které stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“,

a zároveň ustanovení § 6 písm. a) vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, které mj. stanoví:

„Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře. Jsou povinny zejména:

a) národní majetek ... vést v předepsané evidenci ...“

Uvedená ustanovení porušilo MD tím, že majetkovou účast v DI, a. s., ve výši 900 tis. Kč „ve formě zatímního listu“ nevede v účetnictví;

3. porušilo ustanovení § 30 vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, kde je mj. stanoveno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby ... plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejhospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků.“

a to tím, že:

a) schválilo výběrové řízení, jehož výsledek neodpovídal státní účasti ve výši 2,24 mld. Kč.

SI, a. s., vyhlásila v prosinci 1992 z pověření MH soutěž na financování a výstavbu silnice I/52 s podmínkou, aby celkové výdaje České republiky nepřekročily 2,24 mld. Kč. V podmínkách soutěže bylo mj. uvedeno, že

– předmětem poptávky je získání finančních prostředků pro SI, a. s. na financování dodávky souboru staveb silnice I/52 v úsecích Rajhrad-Pohořelice a Pohořelice-Mikulov.

– součástí nabídky může být i dodávka souboru staveb silnice I/52 včetně návrhu postupu výstavby a ceny komplexní dodávky.

Podle protokolu sepsaného při otevírání obálek s návrhy na financování a výstavbu silnice I/52 ze dne 8. 2. 1993 se do veřejné soutěže přihlásilo 5 uchazečů. Výběrová komise doporučila dne 17. 3. 1993 jako vítěze ADI, i když její nabídka představovala cenu 2,364 mld. Kč a nesplňovala tak zásadní požadavek výběrového řízení, tj. maximální účast státního rozpočtu 2,24 mld. Kč;

b) schválilo nevýhodnou smlouvu o dílo mezi SI, a. s., a ADI na přestavbu silnice I/52 Rajhrad-Mikulov.

SI, a. s., podala dne 1. 9. 1993 ministroví dopravy žádost o souhlas se smlouvou o dílo. Aniž souhlasu vyčkala, dne 3. 9. 1993 tuto smlouvu uzavřela.

Ministr dopravy žádost odsouhlasil až dne 8. 9. 1993. Nevýhodnost smlouvy spočívala především v tom, že nezajišťovala věcně usměrňovanou cenu a veškeré riziko za případné zvýšení výdajů státního rozpočtu oproti předpokladům ponechávala prostřednictvím SI, a. s., zcela na straně státu.

Pro věcné usměrnění cen platí ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, které mj. stanoví:

„Věcné usměrňování cen spočívá ve stanovení podmínek cenovými orgány pro sjednání cen. Tyto podmínky jsou ...

c) závazný postup při tvorbě ceny nebo při její kalkulaci.“

Tento závazný postup byl dán ustanovením položky 9. B části II. výměru MF č. 01/93, které mj. stanoví:

„Stavby, stavební objekty, provozní soubory, stavební a montážní práce, dodávky strojů a zařízení ... financované za účasti státního rozpočtu.

Pro účely regulace cen platí: ...

B. ceny podle smluv uzavřených od 1. září 1991 se sjednávají na podkladě vyhodnocení soutěže podle Zadávacího řádu staveb vydaného FMH, MP ČR a MVS SR ze dne 24. 7. 1991 (dále jen „ZŘS“), který je pro účely regulace cen podle tohoto písmene závazný (Cenový věstník částka 40 – 42/1991) ...“

Cena stanovená ve smlouvě o dílo výše uvedené podmínky nesplňovala a regulovanou cenou nebyla. SI, a. s., v žádosti na MD uvedla, že se jedná o smlouvu s vítězem výběrového řízení. V tomto výběrovém řízení bylo však hlavním kritériem zajištění financí a teprve v druhé řadě zajištění dodávky souboru staveb. Soutěž na samostatnou dodávku souboru staveb nebyla vyhlášena.

Ustanovení čl. 8 odst. 1 ZŘS mj. stanoví:

„Předmět soutěže se vymezuje jednoznačným způsobem; podrobné vymezení obsahují zadávací podmínky ...“

Ustanovení čl. 8 odst. 3 ZŘS mj. stanoví:

„Je-li předmětem soutěže dodávka stavby jako celku, ... vymezuje předmět soutěže projekt stavby...“

Pro seriózní nabídku ceny dodávky stavebních prací nebyl v soutěži na financování a výstavbu silnice I/52 v provedeném výběrovém řízení dostatečným způsobem určen předmět soutěže. Projektová dokumentace na přestavbu silnice I/52 nebyla v době soutěže dokončena a byla dodávána až v průběhu stavby. Počet realizovaných objektů byl téměř o 50 % vyšší, než bylo v zadání. Zvýšení představovalo hodnotu cca 500 mil. Kč. Na skutečnost, že podklady jsou nedostatečné, upozornil i jeden z účastníků veřejné soutěže.

Podle nabídky ADI byla sjednána základní cena do-
dávky staveb 1 716,2 mil. Kč. Vliv inflace na její
zvýšení byl v nabídce i ve smlouvě stanoven roz-
dílným způsobem. Podle nabídky ADI měly být po-
užity „indexy čtvrtletně vyhodnocované Ústavem
racionalizace ve stavebnictví (dále jen ‚ÚRS‘) ve
spolupráci s Českým statistickým úřadem (dále jen
‚ČSÚ‘)“. Ve smlouvě o dílo čl. II.4. je však nasmlou-
váno použití „indexu cen stavebních prací za pro-
vádění výkonu vydaný ČSÚ publikovaný ÚRS“. Ve
skutečnosti je používán „statistický index“ obo-
ru 800 stavebnictví celkem. Tento stav je jednou
z příčin chybného odhadu zvýšení základní ceny
(původně kvantifikovaného ve výši 184,2 mil. Kč
na celou stavbu, v současnosti se předpokládá ve
výši 674,1 mil. Kč).

Nedodržení postupu dle ZŘS je kvalifikováno jako
neoprávněné použití rozpočtových prostředků po-
dle § 30 zákona ČNR č. 576/1990 Sb;

- c) rozhodlo o účasti SI, a. s., při zajišťování uvedené
investice, ačkoliv všechny činnosti mohl zajišťo-
vat SIÚ.

MD přípisem ze dne 29. 10. 1993 oznámilo SIÚ, že
bude zajišťovat výkon investora na přestavbu sil-
nice I/52 Brno-Mikulov s tím, že SI, a. s., bude pro
tuto akci zajišťovat obstaravatelskou činnost v roz-
sahu smlouvy, kterou mezi sebou uzavřou. Návrh
zprostředkovatelské smlouvy MD přiložilo. Jako dů-
vod tohoto způsobu zajišťování akce uvedlo mj.
potřebu zajištění finančních prostředků mimo stát-
ní rozpočet cestou získání půjčky od zahraničních
bank. Vláda ČR však rozhodla, že garanci na zahra-
niční půjčku neposkytne a získání této půjčky bez
garance nebylo reálné. Podle zřizovací listiny při-
tom vykonával SIÚ veškerou činnost jako SI, a. s.,
kromě zajištění zahraniční půjčky. Podle výpisu z ob-
chodního rejstříku neměla SI, a. s., pro získávání
zahraničních půjček za úplaty oprávnění, zprostřed-
kovatelská činnost SI, a. s., pro SIÚ byla tedy zby-
tečná.

„Smlouva o obstarání věci na přestavbu silnice I/
/52 Rajhrad-Mikulov“ (dále jen „obstaravatelská
smlouva“) mezi SIÚ a SI, a. s., byla uzavřena dne
4. 11. 1993. Podle ní SIÚ hradil obstarateli 0,4 %
z celkové částky stavebních prací vyfakturovaných
obstarateli a náklady vynaložené v souvislosti s pří-
pravou smlouvy o dílo a zajištění úvěrového finan-
cování. Úhrada k 30. 6. 1996 činila 7,2 mil. Kč za vy-
fakturované práce a 3,286 mil. Kč za projednání
a zpracování úvěrových smluv, které nebyly nikdy
uzavřeny.

B. MF

nevyužilo ustanovení čl. 4 odst. 4 Zásad pro poskyto-
vání a čerpání prostředků státního rozpočtu pro poři-

zování investičního majetku, které vydalo pod č. j. 113/
/1 679/94, které mj. stanoví:

*„Výši individuální dotace ... na jednotlivé akce po-
skytované ze státního rozpočtu ... stanoví minister-
stvo financí po projednání se zřizovatelem. V přípa-
dě potřeby upraví výši individuální dotace na zákla-
dě výsledků expertizního posouzení dokumentace
(i přípravné) ... Za výsledky výběrového řízení plně
zodpovídá investor. Pokud nebudou odpovídat před-
pisům a splňovat podmínky nejehospodárnějšího a nej-
efektivnějšího užití investičních prostředků státní-
ho rozpočtu, nemusí být ministerstvem financí akcep-
továny.“*

Do formuláře Registru investic MF Form RI 80/95
ze dne 22. 5. 1995, který byl podkladem pro vydání roz-
hodnutí o poskytnutí individuální dotace, uvedlo MD
rozpočtové náklady přestavby silnice I/52 ve výši 3 380
mil. Kč (systémová dotace 1 230,3 mil. Kč, individuální
dotace 1 036,3 mil. Kč a cizí neúvedené zdroje ve výši
1 113,4 mil. Kč). MF po projednání návrhu s MD vydalo
dne 8. 11. 1995 rozhodnutí, podle kterého byla částka
3 380 mil. Kč akceptována a celá měla být hrazena ze stát-
ního rozpočtu. MF při vydání rozhodnutí nevyužilo uve-
dených možností (především expertizní posouzení doku-
mentace) a nepřezkoumalo oprávněnost podstatného na-
výšení výdajů státního rozpočtu.

C. SIÚ

1. porušil ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb.,
o účetnictví, které stanoví:

*„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení
účetnictví účtové osnovy a postupy účtování, uspo-
řádání položek účetní závěrky ...“*

SIÚ zaúčtoval zálohy ve výši 171,6 mil. Kč v roce 1993
a 89,334 mil. Kč v roce 1994 na účet 042 - Pořízení
hmotných investic místo na účet 052 - Poskytnuté
zálohy na hmotný investiční majetek. Postupoval tak
v rozporu s Opatřením FMF č. j. V/20 530/1992, kte-
rým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro
rozpočtové a příspěvkové organizace a obce, kde v pří-
loze č. 2 v účtové třídě 0 čl. II odst. 6 je uvedeno:

*„Na účtech účtové skupiny 05-Poskytnuté zálohy na
nehmotný a hmotný investiční majetek se účtují zá-
lohy dlouhodobé i krátkodobé.“;*

2. porušil dále uvedená ustanovení zákona č. 576/
/1990 Sb., a to

- a) ustanovení § 5 odst. 2, které mj. stanoví:

*„Na konkrétní akce nebo předem stanovené okru-
hy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za pod-
mínek stanovených zásadami dotační politiky.“*

SIÚ poskytl dodavateli v roce 1993 zálohové finanč-
ní prostředky v celkové výši 218 435 484 Kč a jejich vy-
účtování provedl až v průběhu roku 1995. V roce 1994

poskytl prostředky ve výši 9 319 800 Kč a vyúčtoval je až v srpnu 1995, v roce 1995 poskytl prostředky ve výši 28 634 751 Kč a nevyúčtoval je do doby ukončení kontroly (říjen 1996).

Poskytnutím neúměrných záloh dodavateli bez odpovídajícího plnění postupoval rovněž v rozporu s ustanovením čl. V přílohy č. 1 k Postupu pro realizaci systému účasti státního rozpočtu na financování investic v působnosti České republiky, vydanému MF pod č. j. 113/39 466/91, které stanoví:

„Na investiční výstavbě s účastí prostředků státního rozpočtu mohou rozpočtové, příspěvkové a hospodářské organizace poskytnout zálohy dodavatelům a to do výše 10 % z ročního objemu, na který bude v tomtéž roce vystavena faktura (i dílčí), či provedené práce, nebo popř. způsobem úhrady stanoveným dle smluvních vztahů (po nabytí účinnosti obchodního zákoníku).“

(Obdobně maximální výši záloh stanoví i Zásady pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu pro pořizování investičního majetku, vydané MF pod č. j. 113/1 679/1994 s účinností od 1. 3. 1994);

b) ustanovení § 11 odst. 1, které stanoví:

„Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném rozpočtovém roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny.“

SIÚ v roce 1993 zahrnul do výdajů na přestavbu silnice I/52 částku 336 000 Kč za poptávkové řízení na dodavatele přestavby silnice I/52. Částku uhradil SI, a. s., dne 24. 8. 1993 bez právního důvodu, když obstaravatelská smlouva byla uzavřena až dne 4. 11. 1993. Úhrada nákladů vynaložených na soutěž přitom nebyla předmětem žádného smluvního vztahu.

SIÚ nedoložil účetními doklady čerpání prostředků státního rozpočtu ve výši 86 172 Kč v roce 1994 a 322 611 Kč v roce 1995, jak ukládá ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., které mj. stanoví:

„Účetní jednotky dokládají skutečnosti, které jsou předmětem účetnictví (dále jen ‚účetní případy‘), účetními doklady ...“

a ustanovení § 7 odst. 1 téhož zákona, které stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

SIÚ v roce 1996 provedl dvojí úhradu inženýrské činnosti DI, a. s., ve výši 12 691 Kč a do výdajů na přestavbu silnice I/52 zahrnul navíc i částku 11 067 Kč za projektovou dokumentaci autobusových zastávek, které do přestavby nepatřily;

3. porušil ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, která stanoví:

„Věcné usměrňování cen spočívá ve stanovení podmínek cenovými orgány pro sjednání cen. Tyto podmínky jsou ...

c) závazný postup při tvorbě ceny nebo při její kalkulaci.“

„Tento způsob regulace cen platí pro všechny prodávající a kupující určeného druhu zboží.“

a současně nedodržel závazný postup daný ustanovením položky 9. B části II. výměru MF č. 01/93, které mj. stanoví:

„Stavby, stavební objekty, provozní soubory, stavební a montážní práce, dodávky strojů a zařízení ... financované za účasti státního rozpočtu.

Pro účely regulace cen platí: ...

B. ceny podle smluv uzavřených od 1. září 1991 se sjednávají na podkladě vyhodnocení soutěže podle Zadávacího řádu staveb vydaného FMH, MP ČR a MVS SR ze dne 24. 7. 1991 (dále jen ‚ZŘS‘), který je pro účely regulace cen podle tohoto písmene závazný (Cenový věstník částka 40 – 42/1991) ...“

SIÚ nevyhlásil soutěž na dodávku stavby silnice I/52 a převzal cenu stanovenou ve smlouvě o dílo, která nebyla věcně usměrňovanou cenou (viz část A.3.b tohoto kontrolního závěru).

Tím nepostupoval ani podle ustanovení § 7 odst. 1 téhož zákona, které stanoví:

„Jestliže pro smlouvy platí ceny, které jsou v rozporu ... s věcným usměrňováním cen uplatněným podle § 6 po vzniku smluv, smluvní strany jsou povinny sjednat ceny odpovídající novým úředně stanoveným cenám nebo uplatněnému způsobu věcného usměrňování cen tak, aby vstoupily v platnost nejpozději do tří měsíců od účinnosti rozhodnutí o úředně stanovených cenách nebo o věcném usměrňování cen.“

Nedodržení postupu dle ZŘS a výměru MF č. 01/93 je podle bodu 12 položky 9. B části II tohoto výměru kvalifikováno jako neoprávněné použití rozpočtových prostředků podle ustanovení § 30 zákona ČNR č. 576/1990 Sb.;

4. porušil ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., které stanoví :

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby dosahovala maximálních příjmů a plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejhospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků. Rozpočtové prostředky může používat jen k účelům, pro které byly určeny, a to na krytí nezbytných potřeb, na opatření zakládající se na právních předpisech a k zajištění nerušeného chodu organizace; prostředky může čerpat jen do výše stanovené ve státním rozpočtu republiky nebo rozpočtu zřizovatele, a to v mezích závazných ukazatelů a v souladu s věcným plněním.“

SIÚ nehospodárně vynaložil finanční prostředky státního rozpočtu, když:

- nevyžadoval důsledné plnění smluvních povinností vyplývajících z obstaratelské smlouvy ze strany DI, a. s. Ačkoliv DI, a. s., obstaratelskou činnost v rozsahu daném obstaratelskou smlouvou nevykonávala, vyplatil jí k 30. 6. 1996 nekrácenou smluvní částku 7 119 710 Kč. Podle obstaratelské smlouvy měl obstaratel mj. zajišťovat koordinaci výkonů stavebního dozoru a postupu výstavby, plnění podmínek výběrového řízení (tj. dodržení nabídkové ceny) a efektivní využití finančních prostředků. SIÚ neprokázal, že uvedenou činnost obstaratel skutečně vykonával. Obstaratel se např. neúčastnil předání stavby objednateli ani porovnání platné projektové dokumentace s nabídkou. O tom, že obstaratel neprováděl svou činnost, dostatečně svědčí i skutečnost, že za násypové materiály ze zemníků bylo dodavatelem fakturováno o 7 573 182 Kč více, než bylo obsahem projektové dokumentace předložené ke stavebnímu povolení;
- zahrnul do obstaratelské smlouvy mezi povinnosti obstaratele i zajištění finančních zdrojů v případě poskytnutí státní záruky za úvěr. V době podpisu smlouvy však bylo oběma stranám známo, že přestavba silnice I/52 bude hrazena plně ze státního rozpočtu. Podle výpisu z obchodního rejstříku ze dne 24. srpna 1992 má SI, a. s., pouze oprávnění k inženýrské činnosti ve výstavbě (s výjimkou vlastního provádění dopravních, popř. inženýrských staveb). Činnost zprostředkování zahraničních půjček za úplatu v obchodním rejstříku zapsánu neměla. Přesto jí za vypracování úvěrových smluv SIÚ zaplatil 3 286 703 Kč.

Shrnutí:

Na přestavbě silnice I/52 se původně předpokládala účast státního rozpočtu ve výši 2,24 mld. Kč garancí za zahraniční úvěr. Stavební náklady byly předpokládány ve výši 1,9 mld. Kč. Přestavba byla nakonec financována přímo ze státního rozpočtu a celkové výdaje se předpokládají ve výši 3,38 mld. Kč (z toho stavební náklady cca 3 mld. Kč). Původně stanovený termín dokončení přestavby byl posunut z prosince 1996 na červen 1997.

Kontrolou bylo zjištěno, že tyto skutečnosti jsou odrazem postupu zúčastněných organizací v průběhu výstavby. Akce nevycházela z ucelené koncepce výstavby a přestavby silnic. Způsob financování nebyl od počátku vyjasněn. Z původně uvažovaného zahraničního úvěru garantovaného státem došlo ke změně na systémovou dotaci a posléze na dotaci individuální ze státního rozpočtu.

MF při změnách financování nedodržovalo své předpisy, které pro účast státního rozpočtu na financování investic vydalo.

MD odsouhlasilo veřejnou soutěž na financování přestavby, jejíž součástí mohla být i nabídka na dodávku staveb. Cena přestavby byla u vítězné nabídky stanovena nejasným způsobem a překračovala předpokládaný výdaj státního rozpočtu 2,24 mld. Kč. Předmět soutěže

smlouvy (projekt) nebyl vymezen dostatečným způsobem. MD schválilo pro stát nevýhodnou smlouvu na přestavbu mezi vítězem soutěže a účelovou organizací, původně zřízenou pro přijetí zahraničního úvěru. Uložilo investorovi – Silničnímu investorskému útvaru Brno tuto smlouvu respektovat. Tím mu neumožnilo provést soutěž pouze na dodávku souboru staveb ani stanovit podmínky dodávky. Mezi investora a dodavatele včlenilo mezičlánek, který po změně financování silnice I/52 nebyl nutný.

SIÚ jako investor odpovědný za veškerou inženýrskou činnost nesplnil své povinnosti, jak mu ukládají příslušné zákony, tj. dbát o co nejhospodárnější a nejefektivnější nakládání se státními prostředky. SIÚ nezajistil, aby smluvní vztahy mezi ním, obstaratelem a zhotovitelem díla byly řádně ujednány a bylo z nich odstraněno vše, co by mohlo vést ke vzniku rozporů. Např. v obstaratelské smlouvě nebyly stanoveny reálné termíny zahájení prací. Na 1. úseku byl uveden termín realizace 04/94 – 12/96 a na 2. úseku termín 10/93 – 06/96. První stavební povolení pro jednotlivé objekty úseků byla přitom vydána až v listopadu a prosinci 1994. Obstaratelská smlouva byla podepsána až 4. listopadu 1993.

V době podpisu obstaratelské smlouvy nebyla zpracována projektová dokumentace pro všechny objekty jednotlivých úseků a ani nebyla vydána příslušná stavební povolení. Projektová dokumentace byla zpracovávána po částech průběžně s postupem výstavby až do roku 1996 a v průběhu výstavby byla taktéž vydávána stavební povolení.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že financování stavebních investic ze státního rozpočtu není řešeno obecně závazným právním předpisem, který by jednoznačně stanovoval postup. Zásady MF, které poskytování investičních dotací upravují, nejsou obecně závazným právním předpisem a řeší poskytování dotací nedostatečně.

Na nehospodárnost vynakládání prostředků státního rozpočtu na investice mají dále vliv nejasnosti, které se týkají závazných postupů investora, zejména to,

- že u stavebních investic chybí právní předpis, který by jednoznačně stanovil předmět soutěže. Podle ZŘS byl u stavebních investic předmětem soutěže projekt stavby ve smyslu vyhlášky č. 43/1990 Sb., o projektové přípravě staveb. Tato vyhláška byla v roce 1992 zrušena. Podle zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění, (který ZŘS nahradil) není již předmět obchodní veřejné soutěže u stavebních investic jednoznačně vymezen. Pro státní správu by náležitosti projektové dokumentace měla vymezit právní norma;
- že pro zvýšení rozpočtované ceny v důsledku inflačních vlivů není státem stanoven závazný postup investora.

Důsledkem tohoto stavu je skutečnost, že nejsou jednoznačně stanoveny nároky na výdaje státního rozpočtu a riziko jejich navýšení zůstává zcela na straně státu.